

TEKOČA EKONOMSKA GIBANJA

MESEČNE ANALIZE TEKOČIH GOSPODARSKIH GIBANJ

Grški scenarij tokrat brez stresa

Najnižja rast inflacije po
osamosvojitvi
stran 4

Padajoče cene nafte več
kot muha enodnevnica
stran 7

Skladiščenje in
zaposlitvene dejavnosti
poganjajo storitve
stran 10

TEKOČA EKONOMSKA GIBANJA

MESEČNE ANALIZE TEKOČIH GOSPODARSKIH GIBANJ

Številka 1, februar 2015

Izdajatelj:

SKEP – Analitska skupina GZS
Gospodarska zbornica Slovenije
Dimičeva 13, 1504 Ljubljana
tel. 01/5898-170
faks: 01/5898-100
e-pošta: skep@gzs.si
<http://skep.gzs.si>

Avtor: Bojan Ivanc, CFA, CAIA, direktor projekta - vodja analitske skupine SKEP, Darja Močnik, mag. posl. ved
Oblikovanje: Primož Grobin

© SKEP, 2015.

Uporaba podatkov in ugotovitev iz publikacije je zaželena, vendar le z navedbo vira. Kopiranje ni dovoljeno.

Grški scenarij tokrat brez stresa

Zmaga grške Sirize ni tako nepomemben dogodek za slovensko ekonomijo, saj jo zadeva s strani javno-finančnih garancij, lastnih stroškov zadolževanja kot tudi iz geostrateških razlogov.

Grško gospodarstvo je v zadnjih nekaj letih tako nazadovalo, da se je javni dolg povečal s 109 % BDP v 2008 na 175 %. Tekoči javno-finančni primanjkljaj in sanacija bank sta povečala finančni dolg, medtem ko se je gospodarstvo skrčilo zaradi potrebnega znižanja trošenja države. Prikazano v prispodobi se je Grčija lotila drastične shujševalne kure, pri čemer je dolga leta živela v iluziji, da ima vitko postavo. Precej veliki in nekaj časa trajajoči rezi v javnem trošenju so poskrbeli za več menjav vlad. Slovenska država je Grčiji posodila 264 mio EUR, prav tako z 1,5 mrd EUR garancijo (4 % BDP-ja) solidarnostno garantira dolg skladu EFSF, ki je bil ustanovljen v juniju 2010 in je Grčiji odobril 140 mrd EUR posojilo. Večina tranš zapade šele čez 25 let. Strošek zadolževanja šibkejših članic držav EU se kljub grožnji izstopa Grčije iz evro območja ni povečal. To govori v prid temu, da so finančni trgi bolj pripravljeni na takšno nevarnost, Grčiji pa to znižuje manevrski prostor za pogajalsko mizo. Najverjetnejši razplet trenutne situacije je dogovor, ki bo predvideval podaljšanje plačila glavnice in morda veza-vo obresti na gospodarsko rast, kar ima racionalno podlago. To bi Grčiji omogočilo dostop do novih dolžniških virov. Kompromis bi lahko predvideval tudi dodatne investicije za spodbudo domačemu gospodarstvu, ki se morda ne bi štejele v tekoči javni primanjkljaj. Ključen nacionalni problem je prav brezposelnost in vsesplošna apatija, ki hromi trošenja zasebnega sektorja.

V četrtek je Evropska komisija razkrila zimsko gospodarsko napoved, ki za EU napoveduje 1,7-odstotno gospodarsko rast in 1,3-odstotno za evroobmočje. Slovenija spada v skupino držav z gospodarsko rastjo na ravni povprečja (1,8 %). Zasebna potrošnja naj bi porasla za 1,1 %, izvoz za 4,2 % in investicije za 4,7 %. Podjetja naj bi zopet več investirala, medtem ko naj bi evropski projekti izgradnje komunalne infrastrukture prispevali le malo k rasti investicij. Naša ocena je nekoliko manj optimistična, in sicer predvsem zaradi šibkejšega povpraševanja na trgih bivše Sovjetske zveze, kjer nape družbe uživajo premijski status. Na drugi strani bi nas lahko rast zasebne potrošnje še presenetila, saj se pripravljenost na večje nakupe povečuje, depozitne in kreditne obrestne mere se znižujejo. Prebivalstvo je prav tako odlašalo z nakupi trajnih dobrin in si ustvarilo mnogo razlogov za povečanje trošenja pri beli tehniki in stanovanjski opremi. Trendi v zniževanju brezposelnosti in višje plače same po sebi niso več zados-ten razlog za višje trošenje, saj ga odločitve o nakupu večjih dobrin omejujejo nego-tove oblike zaposlovanja. Prodaja stanovanj iz novogradenj po nižjih cenah omogoča večjo dostopnost nepremičnin, hkrati pa nižajo tudi cene rabljenim nepremičninam. Trg s stanovanjsko opremo bi po nekaj letih zatišja lahko znova zaživel ter okrepil trgovske marže.

Slovenija:

BDP – realna rast, v %

3. čet. 2014/3. čet. 2013 **3,2 %**
I-IX 2014/I-IX 2013 **2,7 %**

Napoved gibanja slovenskega BDP za leti 2014 in 2015

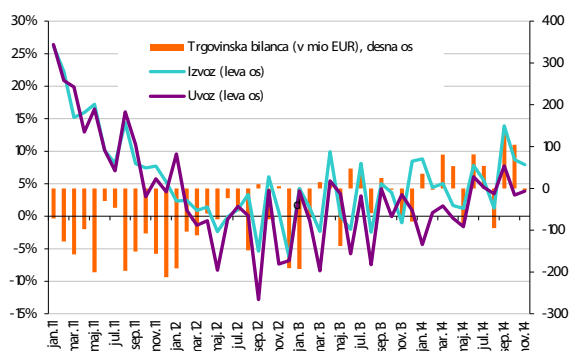
SKEP GZS	1,6 %	1,2 %
Konsenz mnenj	1,3 %	1,1 %
WIIW	1,8 %	1,5 %
EIPF	1,6 %	1,1 %
EBRD	0,7 %	1,0 %
UMAR	2,0 %	1,6 %
IMF	1,4 %	1,4 %
HAAB	1,4 %	1,0 %
Raiffeisen	1,5 %	1,0 %
Moody's	1,0 %	1,1 %
D&B	1,9 %	0,7 %

Vir: Eastern Europe Consensus Forecasts 2014

IZVOZ IN UVOZ BLAGA

POSPEŠEN UVOZ BLAGA IZ DRŽAV NEČLANIC EU. Novembra je sicer nekoliko upadla blagovna menjava s tujino, medtem ko sta bila september in oktober trgovinsko močna meseca. Slovenija je v novembru 2014 izvozila za 2.010 mio EUR blaga, uvozila pa za 2.014 mio EUR blaga. Izvoz je bil tako novembra 2014 višji za 7,9 %, uvoz pa za 2,5 % glede na november 2013. V blagovni menjavi s tujino je bil zabeležen primanjkljaj v vrednosti 3,7 milijona EUR, pokritost uvoza z izvozom je bila 99,8-odstotna. Presežek v blagovni menjavi s tujino je bil dosežen v vseh mesecih 2014, razen v februarju, maju, avgustu in novembru. V letu dni se močno krepi predvsem izvoz v države EU in uvoz iz držav nečlanice EU. Rast izvoza v tem času je bil v države članice EU višji za 10,3 %, izvoz v druge države je bil za 0,1 % nižji. Vrednost blaga, ki ga je Slovenija v novembru uvozila iz držav članice EU, je bila za 0,5 % višja kot v novembru 2013, medtem ko je bila vrednost blaga, ki ga je uvozila iz drugih držav višja za 10,5 %. V prvih enajstih mesecih 2014 je bil v plačilni bilanci Slovenije dosežen presežek tekočega dela bilance v višini 1.940 milijonov evrov, kar za 7 % presega raven iz enakega obdobja 2013 (v 2013 tak čas 1.817 milijonov evrov presežka). Presežek tekočega računa plačilne bilance je bil v tem času višji predvsem zaradi višjega presežka v blagovni menjavi s tujino. Na drugi strani pa se povečuje primanjkljaj primarnih dohodkov zaradi naraščanja stroškov financiranja zunanje dolga.

IZVOZ IN UVOZ BLAGA, medletne stopnje rasti v % in TRGOVINSKA BILANCA V ZADNJIH 12 MESECIH v mio EUR

Vir: SURS

SKEP GZS

EURIBOR IN FINANČNI TRGI

REKORDNO NIZEK TRIMESEČNI EURIBOR. Za podjetja in medbančno poslovanje pomemben EURIBOR se v trendu še znižuje in je upadal tudi v mesecu decembru in januarju letos. 6-mesečni EURIBOR je novembra 2014 v povprečju dosegel 0,182 %, decembra 0,176 % ter se januarja še zniževal ter 26. januarja letos dosegel 0,138 %. Evropska centralna banka je v januarju delno zadostila pozivom k boju proti deflacije ter napovedala, da bodo nacionalne centrlane banke odkupovale državne obveznice po kapitalskem ključu ter da bo skupno prevzemanje tveganj le 20-odstotno. Odkupovanje državnih obveznic naj bi v osnovi pomenilo več potenciala bank za kreditiranje ter tudi nižje obrestne mere. Donosi do dospelosti slovenskih 10-letnih državnih obveznic so se res znižali, in sicer na rekordno nizkih 1,5 %. Vendar zgolj več denarja v bilancah bank in manko varnih naložbenih priložnosti, kar naj bi državne obveznice vseeno pomenile, še ne pomeni zadostne spodbude za kreditno rast realnega sektorja. Omejuje jo večja regulacija bank in s tem previdnost pri posojanju kot tudi primanjkljaj dobrih projektov podjetij.

Blagovna menjava Slovenije

I-XI 2014 / I-XI 2013

6,5 %	2,4 %
izvoz	uvoz

Blagovna menjava Slovenije s tujino

I-XI 2014

	mio EUR	Rast v %
IZVOZ	21.213	6,5
• EU 28	16.251	8,5
• Države nečlanice	4.962	0,4
UVOZ	20.868	2,4
• EU 28	16.312	1,3
• Države nečlanice	4.557	6,2
SALDO MENJAVE	345	-
Saldo tekoče plačilne bilance	1.940	

EURIBOR (6-mesečni)

Ø december 2014	0,176 %
26.01.2015	0,138 %

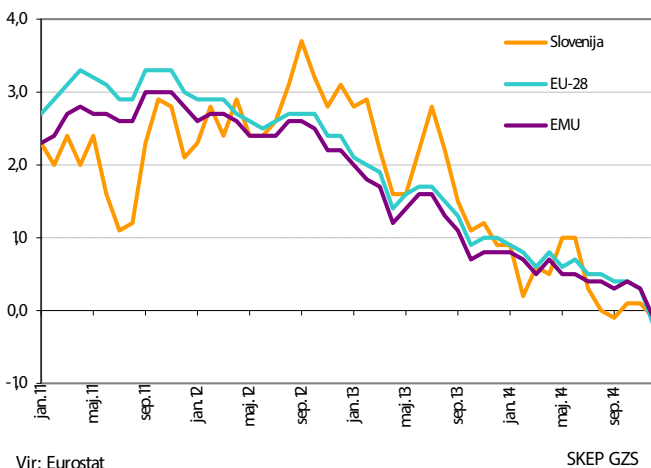
Obrestna mera

ECB (od 10.9.2014)	0,05 %
ECB (depoz.)	-0,20 %
FED	0,25 %

INFLACIJA

NAJNIŽJA RAST INFLACIJE PO OSAMOSVOJITVI. Cene življenjskih potrebščin (ICP) so se na mesečni ravni v Sloveniji znižale novembra in decembra, dva meseca pred tem pa so se cene zvišale. Medletna inflacija (XII 2014/XII 2013) je bila tako 0,2-odstotna, povprečna letna inflacija pa je bila v 2014 glede na 2013 višja, ravno tako za 0,2 odstotka. K skupni rasti cen so največ prispevale za 31,3 % višje cene zdravstvenega zavarovanja; za 10,2 % dražje počitnice v paketu, za 5,8 % višje cene tobaka izdelkov, za 25,8 % višje cene kanalščine, za 22,8 % višja oprema za šport. Skupno rast pa so najbolj znižali cenejši naftni derivati - goriva in maziva so se pocenila za 5,7 %, tekoča goriva pa za 5,0 %. Cene v skupini hrana in brezalkoholne pijače so se v povprečju znižale za 1,2 %, za 3,8 % so nižje cene električne energije. Inflacija, merjena s HICP – harmoniziranim evropskim indeksom cen življenjskih potrebščin, je bila po ocenah Eurostata decembra 2014 na medletni ravni v evro območju -0,2-odstotna, v državah EU28 pa -0,1-odstotna in v Sloveniji -0,1-odstotna. Med državami EU so najnižjo stopnjo deflacije decembra beležile Grčija (-2,5 %), Bolgarija (2 %), Španija (-1,1 %), najbolj pa so cene zrasle v Romuniji (1 %), Avstrija (0,8 %) in Finska (0,6 %).

INFLACIJA V SLOVENIJI IN EU (HICP),
2011 - december 2014

CENE INDUSTRIJSKIH IN UVOŽENIH PROIZVODOV NA ZELO NIZKIH RAVNEH. Tako so bile decembra 2014 v primerjavi z decembrom 2013 cene industrijskih proizvodov v povprečju nižje za 0,2 % - za prodane na domačem slovenskem trgu nižje za 0,4 %, na tuje trge pa višje za 0,3 %. Cene industrijskih proizvodov so se v letu 2014 znižale za 0,2 % glede na leto 2013. Cene uvoženih proizvodov so se novembra 2014 v primerjavi z novembrom 2013 znižale za 0,9 % - cene uvoženih proizvodov izven evro območja so bile ta čas višje za 0,6 %, iz držav evro območja pa so upadle za 2 %.

OBRETNOSTNA MERA IN POSOJILNA DINAMIKA

NIŽANJE OBRETNOSTNIH MER. Tehtana obrestna mera na novo posojila, ki jo plačujejo podjetja bankam je v oktobru in novembru nekoliko bolj upadla. V oktobru je znašala 4,03 % in v novembru 4,32 %. Ko se v javnosti omenja posojilna dinamika v podjetjih je potrebno ločiti med bruto in neto posojili podjetjem. Banka Slovenije kot regulator slovenskih poslovnih bank v nadzornih poročilih navaja neto posojila, ki upoštevajo tudi slabitve. Z drugimi besedami podatki o neto posojilih ne pomenijo realne slike gibanje zadolženosti slovenskih podjetij pri bankah, saj slabljena posojila ne pomenijo odpisov. Prav tako je potrebno upoštevati prenos terjatev na DUTB, ki se odraža v statistiki kot znižanje obsega zadolženosti slovenskih podjetij, vendar temu ni tako, saj DUTB ni banka, vendar je lastnik stare bančne terjatve. Dodatno zmedo vnašajo zunanje financiranje prek konzorcijev matičnih bank, ki v bančni statistiki ni zavedeno ter nove oblike financiranja kot so izdaja komercialnih depozitov in obveznic. Koreknejšo sliko gibanja zadolženosti slovenskih družb tako podajajo podatki iz finančnih računov. Glede na začetek leta so se slovenske družbe na konsolidirani osnovi (brez upoštevanja finančnih dolgov med podjetji) razdolžile za 435 mio EUR oziroma za 1,7

Napoved Ø inflacije (HICP) za 2015

1,0 %	0,8 %
Slovenija	EA18

Inflacija (ICŽP) - Slovenija

XII 2014/ XII 2013	0,2 %
I-XII 2014 / I-XII 2013	0,2 %
v zadnjih 12 mesecih	0,2 %

Medletna inflacija HICP-mednarodno primerljiva XII 2014 / XII 2013

SLO	EU28	EMU
-0,1 %	-0,2 %	-0,1 %

Cene uvoženih proizvodov

XI 2014/ XI 2013	-0,9 %
------------------	---------------

Cene industrijskih proizvodov na domačem trgu XI 2014 / XI 2013

SLO	EU28	EMU
-0,1 %	-0,4 %	-0,3%

Posojila

Banke - za nova posojila podjetjem
(do 1 leta, do 1 mio EUR - fiksna o.m.)

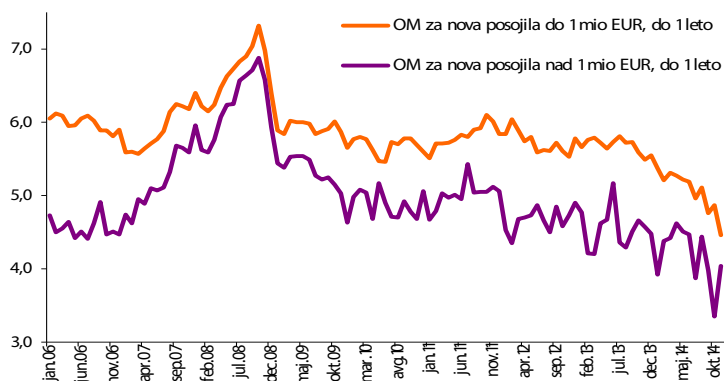
SLO 4,9 %	EMU 3,3 %
okt. 2014	okt. 2014

Vezane vloge podjetij do 2 leti (vezane) – okt. 2014

1,75 %

% Odplačala so za 640 mio EUR posojil in izdajla za 205 mio EUR novih obveznic oz. dolžniških finančnih instrumentov.

OBRETNOSTNE MERE ZA NOVA POSOJILA DO 1LETA, DO 1MIO EUR IN NAD 1MIO EUR

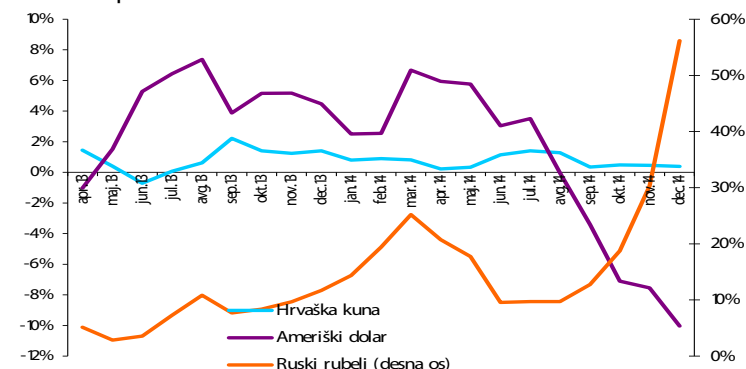
Vir: Banka Slovenije

SKEP GZS

EVRO

EVRO ŽE NA 1,13 DOLARJA. Aprila 2014 je bil evro vreden 1,38 dolarja, novembra 1,24 in decembra 1,23, kar je 10 % manj kot decembra 2013. V januarju je evro še oslabil in je bil dne 30.1.2015 letos vreden 1,1305 dolarja. Šibak evro glede na dolar je sicer ugoden za evrske izvoznike, saj so tako cenovno konkurennejši. Na drugi strani se dolar krepi že nekaj časa, saj je ameriško gospodarstvo prekosilo, ne samo območje evra, temveč tudi velik del preostalega sveta. Tako se je podražil uvoz izdelkov iz dolar-skih območij, tudi ZDA. V celem letu 2014 je bil evro tako vreden 1,33 dolarja, kar je za 0,06 5 več kot v 2013. Decembra 2014 je vrednost evra, v letu dni, v primerjavi z ruskim rubljem zvišala kar za 56,2 % (na 70,33 RUB za 1 EUR), v primerjavi z madžarskim forintom zvišala za 3,7 % (na 310,83 HUF na 1 EUR) japonskim jenom zvišala za 3,6 % (na 147,06 JPY za 1 EUR), v primerjavi z angleškim funtom znižala za 5,8 % (na 0,788 GBP za 1 EUR) in v primerjavi z švicarskim frankom znižala za 1,8 % (na 1,206 CHF za 1 EUR). Januarja pa je Švica odpravila zgornje vrednosti za švicarsko valuto (pri 1,20), kar je močno pretreslo trg in podražilo kredite. Po drugi strani pa so slovenski, evropski, ameriški in vsi drugi tuji izdelki postali toliko privlačnejši za švicarski trg.

GIBANJE EVRA NAPRAM IZBRANIM VALUTNIM PAROM medletna sprememba v %

Vir: ECB

Neporavnane obveznosti (december 2014) in medletna rast v %

Št. pravnih oseb

6.085; -12,5 %

Povprečni dnevni znesek

558 tisoč EUR; -25,9 %

Referenčni tečaji ECB 1 EUR je enot valute

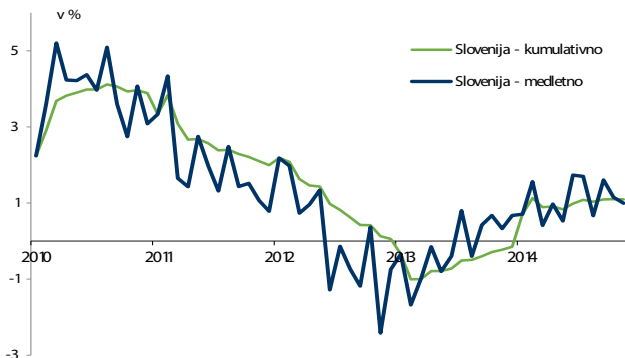
	Dec. 2014	Medletna sprem.**	Povpr. 2014
USD	1.2331	2,4	1.3291
CHF	1.2026	-0,7	1.2143
JPY	147.06	12,5	140.36
GBP	0.7883	3,4	0.8067
CZK	27.640	7,0	27.537
HUF	310.83	4,3	308.67
PLN	4.2155	-0,3	4.1843
HRK	7.6682	0,9	7.6329

** pozitiven predznak pomeni krepitev EUR

POVPREČNA SLOVENSKA PLAČA

POVPREČNA BRUTO PLAČA VSE VIŠJE. Povprečna plača je bila novembra 2014 v primerjavi s predhodnim mesecem višja predvsem zaradi izplačil božičnic in trinajstih plač (za 5,8 %). Tako je povprečna mesečna bruto plača novembra 2014 znašala 1.633,22 EUR. Povprečna neto plača na zaposlenega tako znašala 1.053,77 EUR in je bila nominalno za 0,8 % višja oziroma realno za 1 % višja kot novembra 2013. S plačo za november 2014 je tako izredna izplačila prejelo 15,5 % zaposlenih oseb, v drugih mesecih leta 2014 se je ta delež gibal od 2,9 do 5,2 %. Največ zaposlenih oseb, ki so s plačo za november 2014 prejeli izredna izplačila je bilo v dejavnosti oskrba z električno energijo, plinom in paro (v povprečju so prejeli 751,43 izrednih izplačil), sledile so dejavnosti prometa in skladiščenja (576,50 EUR bruto) ter predelovalne dejavnosti (v povprečju 801,04 EUR bruto izrednih izplačil). Predhodno pa se je povprečna bruto mesečna plača v Sloveniji septembra nominalno zvišala za 0,2 % in oktobra za 1,6 %. V obdobju enega leta (XI14/XI13) se je povprečna slovenska bruto plača na zaposlenega nominalno zvišala za 1 % (realno zvišala za 1,2 odstotka). Največje povišanje ta čas beležijo v prometu in skladiščenju 7,1 % in v predelovalnih dejavnostih (2,5 %) in dejavnosti javne uprave, obrambe, socialne varnosti (1,8 %), največje znižanje pa v poslovanju z nepremičninami in gostinstvu (-2,7), ter v kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih dejavnostih (-2,6 %). Regionalno gledano se je povprečna bruto plača v letu dni najbolj povečala v Spodnjėsavinjski regiji, nominalno za 3,7 % in Savinjski regiji, za 2,6 %, zmanjšala pa v Zasavski in Goriški regiji. Tako v zasebnem kot v javnem sektorju povprečna mesečna plača narašča. V obdobju enega leta se je povprečna bruto plača v javnem sektorju nominalno zvišala za 2,1 % (v sektorju država za 1,9 %) in v zasebnem sektorju za 0,5 %.

BRUTO PLAČE NA ZAPOSLENEGA PRI PRAVNIH OSEBAH
Medletna nominalna rast v %, 2010-2014

Vir: Statistični urad RS, SI-STAT baza

SKEP GZS

Povprečna neto starostna pokojnina je decembra 2014 znašala 610,32 EUR in je bila medletno 0,6 odstotka nižja. Decembra 2014 je 28,7 odstotkov vseh starostnih upokoencev prejelo pokojnino, nižjo od 500 EUR in 59,6 % nižjo od 1.000 EUR. Število upokoencev je bilo decembra medletno 0,8 odstotka višje in jih je znašalo 611.355, v letu 2014 je bilo tako število upokoencev več za 1,1 % kot v 2013.

AKTIVNO PREBIVALSTVO

VEČ DELOVNO AKTIVNIH OSEB, A TUDI VEČ BREZPOSELNIH. Septembra 2014 se je število delovno aktivnih oseb povečalo za 0,5 %, oktobra za 0,1 % in novembra za nekaj več kot 350 oseb. Novembra 2014 je bilo 806.777 delovno aktivnih oseb oz. za 0,5 % več kot novembra 2013. Zaposlenih je bilo ta čas za 1,4 % več (pri pravnih osebah za 1,4 % več in pri fizičnih osebah za 1 % več). Samozaposlenih je bilo ta čas za 1,1 % manj - med njimi je bilo s.p.-jev za 4,3 % več; oseb, ki opravljajo poklicno dejavnost za 1,1 % več in kmetov za 10,7 % manj. Novembra je bilo javnem sektorju za 0,2 % in v zasebnem za 1,4 % več delovno aktivnih oseb kot novembra 2013. Novembra 2014 se

Plače na zaposlenega pri pravnih osebah, v EUR

Bruto plača, nov. 2014	1.633,22
• Bruto plača, Ø I - XI 2014	1.537,87
Neto plača, nov. 2014	1.053,77
• Neto plača, Ø I - XI 2014	1.004,20

Rast povpr. bruto plače v % I-XI 2014/ I-XI 2013

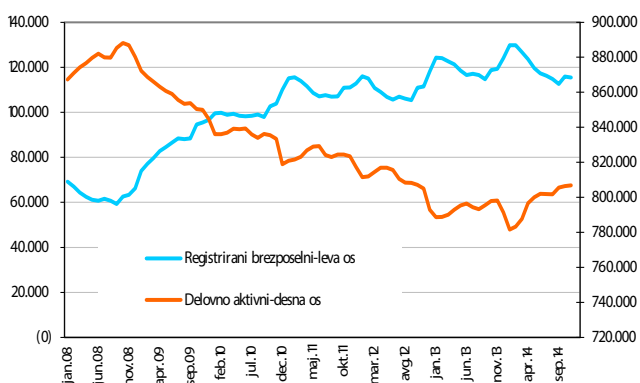
1,1 %	0,9 %
nominalno	realno
Prijavljeni brezposelni	-3,3 %

ILO brezposelnost v % november 2014

SLO	EU28	EMU
9,6 %	10 %	11,5 %

je število delovno aktivnih glede na predhodni mesec najbolj znižalo v dejavnosti gostinstva in v dejavnosti javne uprave in obrambe, dejavnosti obvezne socialne varnosti in najbolj povečalo v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih. **Število brezposelnih** se je v zadnjem četrtletju 2014 ponovno nekoliko zvišalo – samo decembra smo ponovno zabeležili za 3,5 % več brezposelnih, predvsem zaradi prenehanja zaposlitev za določen čas ob koncu lanskega leta. Septembra se je sicer povečalo število zaposlenih za 3 %, novembra pa zmanjšalo za 0,4 %. Decembra 2014 je bilo tako registriranih 119.458 brezposelnih, kar je za 3,7 % ali 4.557 oseb manj kot decembra 2013, a še vedno za 53.219 oseb več kot decembra 2008. V letu 2014 je bilo na Zavodu v povprečju prijavljenih 120.109 brezposelnih oseb, kar je 0,2 % več kot v letu 2013. Primerjava decembrskih struktur v letih 2014 in 2013 kaže, da so se v preteklem letu najbolj povečali deleži dolgotrajno brezposelnih oseb, ženskih in iskalcev prve zaposlitve. Večji kot ob koncu leta 2013 so bili tudi deleži brezposelnih v starosti od 30 do 39 let, od 40 do 49 let in starih 50 let ali več, delež mladih do 29 let se je zmanjšal.

GIBANJE DELOVNO AKTIVNIH IN REGISTRIRANIH BREZPOSELNIH

Vir: Statistični urad RS, SI-STAT baza

SKEP GZS

CENE SVETOVNIH SUROVIN

PADAJOČE CENE NAFTI VEČ KOT MUHA ENODNEVNICA. Cene energetskih surovin so se močno znižale tudi v decembru, padci so sledili tudi v januarju. Padce v EUR je nekoliko ublažil močan dolar, ki je običajen spremljevalec padajočih cen surovin. V decembru se je dolar okreplil za 1,3 % proti evru, v januarju naj bi se po podatkih do 25. januarja okreplil še za 5,1 %. Kolaps cen nafte in posledice so primerljive le z izbruhom svetovne finančne krize. Kot vedno se je vredno zamisliti o ignoranci profesionalnih inštitucij, ki se ukvarjajo z napovedmi, ki navedenih gibanj niso predvidele. Vendar so te napovedi manj zanesljive tudi zaradi novih vplivov na oblikovanje cen surovin, ki v preteklosti niso bili tako močni. Tudi napoved o fizični ponudbi in povpraševanju niso več zanesljive, saj je od cene tankerskih prevozov zelo odvisna ekonomika prihoda nafte na trg. Dolgo je v naftni industriji slovela mantra, da je ponudba ne kratek rok neelastična, povpraševanje pa prav tako. Vsaj pri ponudbi so se spremenile fundamentalne sile, saj črpanje nafte iz skrilavcev omogoča hitrejši prihod nafte na trg. Fundamentalne spremembe so se začele že v oktobru 2013, ko so zgrajene ameriške železnice in naftovodi omogočali prenos nafte do vzhodne ameriške obale. Ameriške rafinerije so prevzele velik del svetovnega trga ter izločile nekatere evropske ter pričele izvažati na svetovni trg. Konsenz analitikov je torej predvideval rahlo padanje cen v bodoče, vendar so bolj pogumne preprečevali trije poglavitni razlogi. Prvi je bil nerazumevanje obsega črpanja nafte iz skrilavcev, drugi je bil povezan z kratkoročno in dolgoročno ugodnimi napovedmi povpraševanja in tretji z nestabilnostjo dobav v Libiji in Iranu. Vrtanje nafte na nov način pomeni, da je energetska proizvodnja postala bolj predvidljiva, fleksibilna in manj kapitalsko intenzivna. To je znižalo t.i. premijo za negotovost, ki je obstajala zaradi želje kupcev po zanesljivi oskrbi. Ekonomika črpanja takšne nafte se je zaradi napredka v oprehi hitro izboljšala iz 80 na 70 dolarjev za

Napoved Ø svet. cen surovin	Enota	2015 v USD	2016 v USD
Kava, Arabica	\$/kg	4,1	4,04
Sladkor, svet	\$/kg	0,35	0,35
Soja	\$/mt	450	457
Sojino olje	\$/mt	820	836
Koruza	\$/mt	180	183,6
Pšenica, ZDA HRW	\$/mt	280	279,5
Riž, Tajska, 5%	\$/mt	415	411,4
Goveje meso	\$/kg	5,0	4,91
Bombaž	\$/kg	1,60	1,65
Kavčuk, Malezija	\$/kg	1,70	1,77
Aluminij	\$/mt	1.925	1.946
Baker	\$/mt	6.500	6.529
Svinec	\$/mt	2.000	2.037
Nikelj	\$/mt	16.000	16.190
Kositer	\$/mt	20.000	20.281
Cink	\$/mt	2.200	2.228
Sur. nafta*	\$/bbl	53,2	56,9
Zemeljski plin Europa	\$/mmbtu	8,5	8,6
Zlato	\$/toz	1.240	1.225
Srebro	\$/toz	18,0	18,3

* povprečje cen Brenta, WTI in Dubai.

Vir: World Bank, januar 2015

sodček. Močan dolar pomeni tudi relativno šibkejše valute proizvajalk surovin kot so Kanada, Avstralija in Čile kar pomeni ponovno nižje cene surovin za ZDA. Kljub navedenim pojasnilom, ki jih največkrat pojasnjujejo investicijske banke, se težko znebimo vtisa, da padajoče cene nafte in surovin ne predstavljajo močnega pritiska na Rusijo ob pravem času. Vsekakor pa nižje cene nafte in surovin pomenijo pozitiven stimulans za domače povpraševanje razvitih držav.

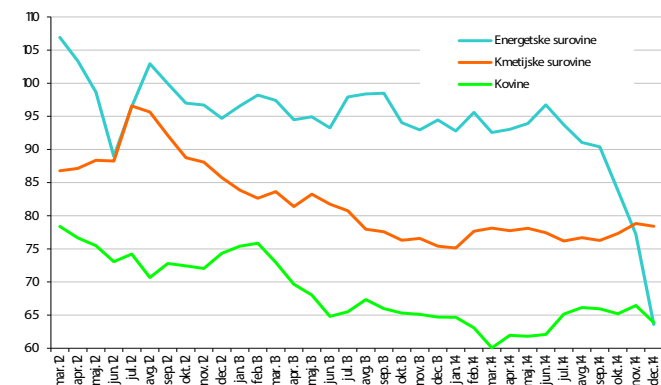
Dosežene $\bar{\sigma}$ cene izbranih surovin, v US\$	Enota	2012	2013	2014	dec. 2014
Kava, Arabica	\$/kg	4,11	3,08	4,42	4,34
Sladkor, EU	\$/kg	0,42	0,43	0,43	0,40
Soja	\$/mt	591	538	492	444
Sojino olje	\$/mt	1.226	1.057	909	816
Koruza	\$/mt	298,4	259,4	192,9	178,7
Pšenica, ZDA HRW	\$/mt	313,2	312,2	284,9	269,6
Riž, Tajska, 5%	\$/mt	563,0	505,9	422,8	418,0
Celuloza	\$/mt	762,8	823,1	876,9	875,0
Bombaž	\$/kg	1,97	1,99	1,83	1,51
Kavčuk, RSS3	\$/kg	3,38	2,79	1,96	1,60
Aluminij	\$/mt	2.023	1.847	1.867	1.909
Baker	\$/mt	7.962	7.332	6.863	6.446
Svinec	\$/mt	2.065	2.140	2.095	1.938
Nikelj	\$/mt	17.548	15.032	16.893	15.962
Kositer	\$/mt	21.126	22.283	21.899	19.830
Cink	\$/mt	1.950	1.910	2.161	2.176
Surova nafta, Brent	\$/bbl	112,0	108,9	98,9	62,3
Zemeljski plin, Europa	\$/mmbtu	11,5	11,8	10,1	9,8

Gibanje skupin surovin v EUR

mesečno XII 14/XI 14 medletno XII 14/XII 13

Cene energetskih surovin	-17,7	-32,7
Cene ostalih surovin	-1,4	2,9
Cene kmetijskih surovin	-0,5	4,0
• cene pijače	-1,3	29,8
• cene hrane	-0,6	1,9
• maščobe in olja	-2,3	-10,9
• žitarice	2,8	2,9
• druga prehrana	-1,5	20,9
• cene industrijskih surovin	0,3	-1,7
Cene umetnega gnojila	1,1	15,2
Cene kovin in mineralov	-3,9	-1,3

GIBANJE CEN SVETOVNIH SUROVIN V EUR
Indeks 2010=100

Vir: World Bank
SKEP GZS

PANOŽNE INFORMACIJE

INDUSTRIJA

LETNA PROIZVODNJA NAD POVPREČJEM EU. Novembra 2014 se je na mesečni ravni obseg industrijske proizvodnje zmanjšal za 0,8 % (septembra se je zmanjšal za 0,3 % in oktobra povečal za 2,4 %). Tako je bila industrijska proizvodnja novembra 2014 višja za 3 % glede na november 2013. V EU28 je bila proizvodnja novembra 2014 glede na november 2013 za 0,1 in v EA18 za 0,4 % nižja. Podrobneje so na evropskem prostoru najvišjo proizvodnjo dosegla podjetja na Irskem (35,8 %), Madžarski (5,8 %) in Estoniji (4,9 %), največji padec pa na Švedskem (-3,9 %), Nizozemski (-3,5 %) in Slovaški (-3,3 %). Skupno slovensko proizvodnjo novembra na medletnem nivoju močno zvišuje

Industrijska proizvodnja v predelovalni industriji (pril.)

XI 14 / XI 13

SLO	EU28	EMU
3,0 %	-0,4 %	-0,1 %

Največje medletne rasti

XI 14 / XI 13

Prz. mot. vozil, prikolic	22,0 %
Prz. usnja in usnj. izd.	17,6 %
Prz. izd. iz gume, plast. mas	12,6 %

Največji medletni padci

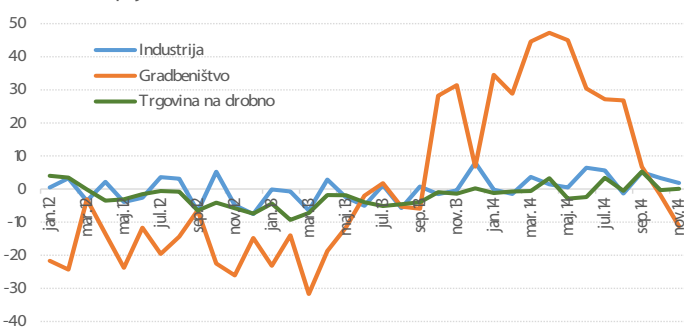
Prz. drugih vozil in plovil	-38,2 %
Prz. pijač	-24,4 %
Prz. tekstilij	-14,0 %

produktivna predelovalnih dejavnosti - ta je višja za 5 %, in zmanjšujeta rudarstvo (-25,5 %) ter oskrba z električno energijo, plinom in paro (-13,2 %). Po namenskih skupinah se je medletno proizvodnja proizvodov za investicije povečala za 4 %, proizvodov za vmesno porabo za 3,3 odstotka in proizvodov za široko porabo za 0,1 odstotka. Slovenski proizvajalci so novembra letos beležili za 5,3 % višji prihodek od prodaje kot novembra 2014 in za 0,6 % so zmanjšali zaloge industrijskih proizvodov – predvsem za investicije. Januarja letos se je vrednosti kazalnikov stanj v primerjavi z decembrom 2014 večinoma znižale, zvišala se je le vrednost kazalnika zagotovljena proizvodnja. Vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje tri mesece so se v primerjavi s prejšnjim mesecem večinoma zvišale, znižali sta se vrednosti kazalnikov pričakovane cene in pričakovana proizvodnja.

GRADBENIŠTVO

VELIK PREOBRAT V GRADBENIŠTVU. Novembra že peti mesec zapored beležimo zmanjšanje aktivnosti v gradbeništvu. Novembra 2014 se je vrednost gradbenih del na mesečni ravni zmanjšala za 0,8 odstotka (oktobra za 0,9 %, septembra kar za 7,8 %). V Sloveniji se je vrednost opravljenih del v gradbeništvu novembra 2014 zmanjšala kar za 11,2 odstotka glede na november 2014 (še septembra zabeležena 6,6-odstotna rast in oktobra 2,4-odstotni padec). Med tem je bila vrednost gradbenih del na stavbah nižja za 12,3 odstotka, vrednost gradbenih del na gradbenih inženjerskih objektih pa za 9,8 odstotka. Med državami EU se je vrednost del v letu dni najbolj znižala v Sloveniji (-11,2 %), Portugalskem (-5,7 %) in Slovaški (-5,1 %), najbolj pa se je povečala v Španiji (15,9 %), na Švedskem (12,5 %), Madžarski (8,8 %). V tem času so v EU28 izvedli za 2,5 odstotka več gradbenih del – stavb za 3,3 % več, gradbenih inženjerskih objektov za 0,5 % manj. Da pa so bili prvi meseci lanskega leta močni v gradbeništvu, odraža vrednost opravljenih gradbenih del v prvih desetih mesecih 2014, ki je za 20,6 % višji, kot v prvih desetih mesecih 2013. Kljub hitremu preobratu v drugem polletju 2014 pa so se vrednosti kazalnikov pričakovanj v gradbeništvu za naslednje tri mesece v primerjavi s prejšnjim mesecem večinoma zvišale, le vrednost kazalnika pričakovane cene je ostala nespremenjena. Več optimizma izkazuje tudi informacija, da je bilo v novembru 2014, v obdobju od januarja do novembra 2014, izdanih največ gradbenih dovoljenj za stavbe ali za 7,7 % več kot v oktobru 2014. Novembra 2014 je bilo tako v primerjavi z novembrom 2013 načrtovanih za 19,7 % več novogradenj stavb, v njih pa za 10,2 % več stanovanj.

RAST V INDUSTRIJI, GRADBENIŠTVU IN TRGOVINI
Medletne stopnje rasti v %

Vir: Statistični urad RS

SKEP GZS

TRGOVINA

RAST PRIHODKA V TRGOVINI Z NEŽIVILI. Trgovci z motornimi vozili in popravili beležijo sicer nekoliko nižjo dinamiko zabeleženega prihodka, a kljub temu so novembra 2014 evidentirali za 5,1 % višje prihodke kot novembra 2013. Trgovcem na drobno (živila, neživila in motorna goriva) prihodek le počasi narašča – novembra se je na mesečni ravni zvišal za 0,6 %, medtem ko se je oktobra zmanjšal za 2,1 % in septembra zvišal za 0,2 %. Tako je bil v primerjavi z novembrom 2013 prihodek od prodaje na drobno v povprečju nekoliko višji in sicer za 0,1 %. V kolikor se v trgovini ne upošteva motorna goriva, je bil prihodek višji za 2,1% (v trgovini z živili je bil višji za

Gradbeništvo – opravljena gradbena dela

XI 14 / XI 13

SLO	EU28	EMU
-11,2 %	2,5 %	2,2 %

Turizem

XI 14 / XI 13

Prihodi turistov	3,4 %
Prenočitve	-0,3 %

Trgovina na drobno - prihodek (realno)

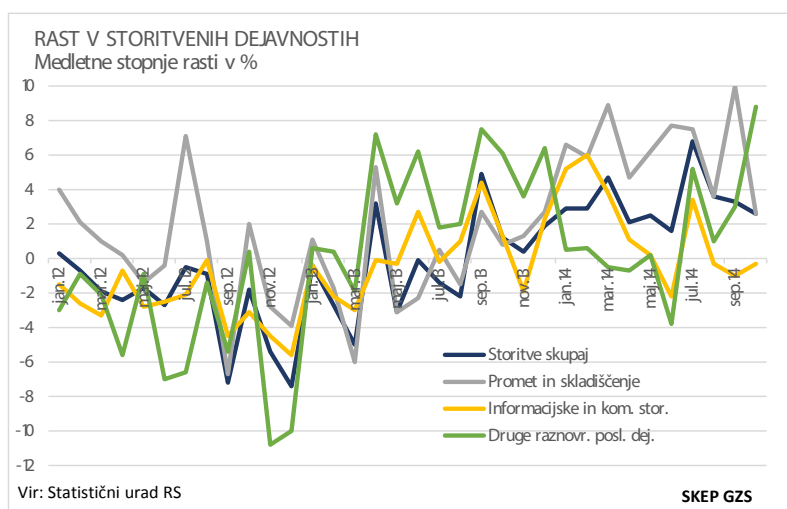
XI 14 / XI 13

SLO	EU28	EMU
0,1 %	2,6 %	1,5 %

1,7 %, v trgovini z neživili za 2,4 %). Višji zabeležen prihodek od slovenskega beležijo v povprečju države EU, za 2,6 % in EA18, za 1,6 %. Med državami EU sta največje zmanjšanje prihodka v trgovini na drobno beležili le Finska (-2,4 %) in Avstrija (-2,3 %), največje povečanje prihodka pa so beležili trgovci v Luksemburgu (10,9 %), Estoniji (9 %) in Romuniji (8,2 %). Kljub trenutnemu optimizmu in dvema močnima mesecema (novembru in decembru), so se vrednosti kazalnikov pričakovani za naslednje tri mesece v primerjavi s prejšnjim mesecem večinoma znižale, zvišali sta se le vrednosti kazalnikov pričakovani poslovni položaj in pričakovano zaposlovanje.

STORITVE

SKLADIŠČENJE IN ZAPOSLOVNE DEJAVNOSTI POGANJAJO STORITVE. Oktobra 2014 je bil ustvarjen prihodek od prodaje storitev v primerjavi z oktobrom 2013 višji za 2,6 %. K rasti prihodka od prodaje storitev na medletni ravni so največ prispevala podjetja v dejavnosti promet in skladiščenje (skupno za 3 %). Prihodek je bil višji še v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (za 8,8 %), v gostinstvu (za 2,5 %) ter v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih (za 2,0 %). Prihodek od prodaje storitev se je na medletni ravni znižal le v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih, in sicer (za 0,3 %).

Storitve - prihodek (nom.) X 14 / X 13

Skupaj storitvene dej.	-0,5
Promet in skladiščenje	1,9
Kopenski pr.; cevovodni tran.	0,7
Skladiščenje in spremlj. pr. dej.	0,3
Poštna in kurirska dej.	3,6
Gostinstvo	2,2
Informacijske in kom. dej.	-2,1
Založništvo	1,5
Dej. v zvezi s filmi, video	-6,2
Radijska in televizijska dej.	-1,8
Telekomunikacijske dej.	-5
Računalniško programiranje, svet.	6,6
Druge informacijske dej.	-4,3
Strokovne, zn. in teh. dej.	-3,3
Pravne in računovodske dej.	2,3
Arhitekturno in tehnično projekt.	-9,2
Oglaševanje in raziskovanje trga	-0,2
Druge strokovne in tehnične dej.	8,7
Druge raznovrstne posl. dej.	6,8
Zaposlovalne dejavnosti	14,1
Dej. potovalnih agencij	3,6
Varovanje in poizved. dej.	6,5
Čiščenje	6,6
Pisarniške in spremljajoče dej.	-2,8